

# Instytut Pamięci Narodowej - Archiwum

<https://archiwum.ipn.gov.pl/pl/upamietnianie/dekomunizacja/zmiany-nazw-ulic/nazwy-ulic/nazwy-do-zmiany/42159,ul-Komandera-Pawla.html>  
23.03.2026, 20:43

## ul. Komandera Pawła

*W ocenie Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu nazwa powyższa **powinna zostać zmieniona** jako wypełniająca normę art. 1 Ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej (Dz.U. RP z 2016 r. poz. 744).*

**Paweł Komander ps. „Konrad”, „Merc”, „Ryszard” (1894-1945) - działacz komunistyczny, poseł do Sejmu Śląskiego w 1930 r.**

Urodził się w Wielkich Hajdukach, syn górnik. W czasie I wojny światowej służył w armii niemieckiej. W 1918 r. wstąpił do Komunistycznej Partii Niemiec, następnie w Komunistycznej Partii Górnego Śląska, członek Komitetu Okręgowego. Wchodził w skład Komitetu 21.

Aresztowany za działalność antypaństwową w 1923 r. wraz z 40 innymi działaczami Komunistycznej Partii Górnego Śląska. Ponownie aresztowany w 1926, skazany na sześć miesięcy więzienia.

Od maja do września 1930 r. wraz z Józefem Wieczorkiem był posłem do Sejmu Śląskiego z ramienia Bloku Jedności Robotniczo-Chłopskiej. Wciąż był działaczem konspiracyjnych struktur komunistycznych.

W tym czasie KPP prowadziła konspiracyjną działalność antypaństwową na rzecz Związku Sowieckiego i ruchu komunistycznego. Żądała oderwania od Polski zarówno ziem wschodnich, jak i Pomorza oraz Górnego Śląska. Na pozostałym terytorium kraju zamierzała tworzyć polską republikę sowiecką. W uchwałach VI Zjazdu KPP z 1932 roku partia oświadczała: „Imperializm Polski ustanowił swe panowanie na Górnym Śląsku na mocy imperialistycznego traktatu wersalskiego, przez zdławienie walki rewolucyjnej proletariatu górnośląskiego, przez oszustwo plebiscytowe, przez rozpętanie nacjonalistycznej antyniemieckiej nagonki [...]. KPP walczy o prawo każdego narodu ujarzmionego przez imperializm polski do całkowitego samookreślenia, aż do oderwania się od państwa polskiego [...]. KPP mobilizuje masy pracujące na Górnym Śląsku jak również na Pomorzu [Gdańskim] do walki z uciskiem narodowym ludności niemieckiej pod hasłem praw do samookreślenia aż do oderwania od Polski [...]. W stosunku do Górnego Śląska i Pomorskiego Korytarza proletariat polski przekreśli orzeczenia imperialistycznych traktatów i zapewni ludności tych ziem prawo samookreślenia aż do oderwania od Polski. W stosunku do Gdańska KPP zwalcza narzucone mu jarzmo Polski i Ligi Narodów, zwalcza aneksjonistyczną politykę imperializmu polskiego i uznaje prawo ludności gdańskiej, siłą oderwanej od Niemiec, do ponownego złączenia się z Niemcami”. Sowieckie władze

Międzynarodówki Komunistycznej (Kominternu) zdecydowały o przeorganizowaniu haseł programowych dopiero w roku 1935. Wtedy również w KPP rozpoczęto promocję haseł „jednolitofrontowych”, ale już w 1938 roku KPP została przez Komintern rozwiązana.

W obawie przed aresztowaniem wyjechał najpierw do Berlina, a następnie do ZSRR.

W ramach czystek wewnętrznych w KPP w 1937 r. został aresztowany przez NKWD, rozstrzelany w 1945 r.

(MKnKr)